

УТВЪРДИЛ: /П/

ДАТА: 14.03.2025 г.

ПРОФ. Д-Р ДОБРОМИР ДИМИТРОВ, ДМ

РЕКТОР НА МУ - ПЛЕВЕН

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ЗА СПЕЦИАЛНОСТ

ИКОНОМИКА НА

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

2025 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Наименование на специалността: **Икономика на здравеопазването**

1.2. Дефиниция на специалността:

Икономиката на здравеопазването е специалност, която изучава приложението на общата икономическа теория към проблемите и явленията, свързани със здравето и здравеопазването. Икономиката на здравеопазването следва да се разглежда в два аспекта: в широк смисъл като отраслова икономика – обект на нейното познание са особеностите на действията на икономическите закони върху сферата на здравеопазването, в по-тесен смисъл като приложен вид знания, който включва в себе си комплекс от икономически въпроси от областта на организацията на здравеопазването, в която влизат: икономическата обосновка на вътрешната структура и на материално-техническата база на здравеопазването, подготовка на кадрите, организация на труда, планиране и финансиране на здравеопазването, система на работната заплата, пазар на здравната помощ, здравно осигуряване и др. Икономическите анализи в здравеопазването са важен елемент на икономическия анализ, тъй като служат за вземане на обосновани управленски решения, по-ефективно използване на ресурсите, търсене на възможности за нарастване на приходите, а също така помагат за адекватни решения на отговорните институции в областта на здравеопазването.

1.3. Професионална квалификация на лицата, които имат право да се обучават по специалността: **лица с професионална квалификация „лекар“ или лица с висше немедицинско образование**

1.4. Продължителност на обучението: **2 (две) години**

Специалност Икономика на здравеопазването подготвя специалисти, които вземат управленски решения, разработват и управляват икономически информационни системи и подготвят икономическа информация за анализи, оценки, прогнози и модели.

2. УЧЕБЕН ПЛАН

Основният курс по Икономика на здравеопазването има за цел да даде съвременни икономически знания на работещите в здравеопазването специалисти. Учебният материал е представен в пет модула със следното съдържание и продължителност:

Модул	Продължителност в месеци, от тях присъствени
Теоретично обучение	Общо 22 месеца, от тях: 3 месеца присъствено и 19

	<i>месеца самоподготовка</i>
1. Въведение. Цел, задачи, структура и функции на здравната система.	Общо 12 месеца, от тях: 2 месеца присъствено теоретично обучение и 10 месеца самоподготовка
2. Обща икономическа теория и икономика на здравеопазването.	
3. Системи на здравеопазване.	
4. Управление на здравната система	Общо 10 месеца, от тях: 1 месец присъствено теоретично обучение и 9 месеца самоподготовка
5. Икономически анализи и икономическа оценка на лечебните и здравни заведения	
Практическо обучение (осъществява се под формата на семинари* и дискусии по предварително зададени теми за всеки модул от теоретичното обучение, разработване на курсови работи по предварително зададени теми от определени модули и разработване на индивидуална теза на специализанта**) и самоподготовка	Общо 2 месеца, от тях: 1 месец присъствено обучение и 1 месец самоподготовка
1. Разработване на курсова работа за модул „Икономика на здравеопазването“ и разработване на SWOT анализ и Portfolio Analysis	0,25 м. присъствено
2. Разработване на курсова работа за модул “Системи на здравеопазване”	0,25 м. присъствено
3. Разработване на курсова работа за модул “Операционни методи в икономическото управление”, разработване на стратегия и бизнес план, решаване на практически задачи	0,25 м. присъствено
4. Разработване на курсова работа за модул „Икономически анализи и икономическа оценка на лечебните и здравни заведения”	0,25 м. присъствено

- **Основен курс** по Икономика на здравеопазването – лекционен курс с продължителност три месеца присъствени, организиран в пет модула в рамките на две календарни години. По време на курса се интерпретират дискусии за икономиката на здравеопазването проблеми и специализантите се запознават с водещи в теорията и практиката технологии. Присъствието на специализантите на курса е задължително;

- **Семинари** – разискват се актуални за здравеопазването проблеми; анализира се спецификата на финансовото управление на здравеопазването и стратегиите за постигане на положителни финансови резултати; разработват се различни бизнес планове, програми и икономически анализи; решават се разнообразни казуси и задачи, използвайки основните икономически показатели;

- **Консултации** при висококвалифицирани специалисти – ръководителят на специализанта или други изтъкнати специалисти в съответната област на икономиката на здравеопазването;

- **Самоподготовка;**

- Участие в **работни срещи** по проблемите, включени в утвърдените за специалността колоквиуми;

- Индивидуалната теза на специализанта трябва да е в обем 30-40 стр. и да отговаря на следните изисквания:

- да третира актуален за здравеопазването икономически проблем;
- да има ясно поставена цел и същата да бъде постигната в предлаганата разработка;
- да бъде предоставена в срок до 20 април/ноември съответно за майска/декемврийска сесия на хартиен и електронен носител на председателя на държавната изпитна комисия с цел запознаване на комисията с разработката и дискутирането ѝ по време на практическата част от държавния изпит;
- да бъде във вид, позволяващ архивирането ѝ.

2.1. Учебна програма

2.1.1. Теоретична част

1. ИКОНОМИЧЕСКА ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

- 1.1. Икономическата наука
- 1.2. Основни икономически понятия и категории. Основни икономически закони.
- 1.3. Основни школи на икономическата наука
- 1.4. Ролята на държавата в стопанската дейност
- 1.5. Пазарна система: търсене, предлагане, цени
- 1.6. Макроикономическа политика: цели, проблеми, инструменти, измерване на макроикономическата активност

2. ИКОНОМИКА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

- 2.1. Икономическият начин на мислене в здравеопазването
- 2.2. Икономика на здравеопазването
- 2.3. Търсене и предлагане в здравеопазването. Специфични особености на пазара в здравеопазването.
- 2.4. Ресурси на здравеопазването. Икономически потенциал.
- 2.5. Институция в здравеопазването. Институционално развитие.
- 2.6. Финансиране на здравеопазването. Форми на финансиране.
- 2.7. Заплащане на труда в здравеопазването. Заплащане на производителите на медицински услуги.

2.8. Финансиране на здравеопазването. Основни източници, начини и модели на финансиране.

2.9. Финансиране и икономически аспекти на извънболничната и болничната медицинска помощ

2.10. Здравно осигуряване. Системи на здравно осигуряване.

3. СИСТЕМИ НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

3.1. Системи на здравеопазване в света

3.2. Системи на здравеопазването в България

3.3. Номенклатура на лечебните/здравните заведения. Обществено и частно здравеопазване.

3.4. Структура и функции на здравната система

3.5. Потребности от медицинска помощ и технологии за тяхната оценка

3.6. Изучаване на общественото здраве и неговата връзка с икономиката на здравеопазването

3.7. Медицинска демография

3.8. Методи за изучаване здравето на населението. Позитивни и негативни показатели за здравен статус.

3.9. Демографски показатели като елемент в дейността на здравната система

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНАТА СИСТЕМА

4.1. Теория на управлението

4.2. Същност на управлението

4.3. Икономически проблеми, свързани с управлението на кадрите

4.4. Икономически проблеми, свързани с управлението на здравно-профилактични програми

4.5. Икономически проблеми, свързани с управлението на лечебния процес и специфични лечебни дейности

4.6. Икономически проблеми, свързани с управлението на материалните ресурси и рационалното им използване

4.7. Икономически проблеми, свързани със здравноосигурителната система и договаряне на медицинското обслужване на населението

4.8. Здравно-политически анализи

4.9. Финансов мениджмънт в здравеопазването

4.10. Стратегически мениджмънт в здравеопазването

4.11. Стратегическо и оперативно планиране

4.12. Приоритети и ролята им в здравеопазването

4.13. Стратегическо планиране

4.14. Съвременни стратегии в здравеопазването

4.15. Оперативно планиране

4.16. Бизнес план и неговото приложение в здравния мениджмънт

4.17. Прогноза, програма, проект – място и роля в развитието на здравеопазването

5. ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗИ И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА НА ЛЕЧЕБНИТЕ И ЗДРАВНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

5.1. Икономически анализ в здравеопазването – видове. Показатели за икономически анализ.

5.2. Ефективност на здравеопазването – същност и видове. Методи за измерване на ефективността в здравеопазването.

5.3. Методи за остойностяване на здравните и медицински услуги. Методи за определяне на цени в здравния сектор.

5.4. Методи за икономическа оценка

5.5. Оценка на здравните технологии. Видове здравни технологии. Същност и цел на ОЗТ. Обект и субект на ОЗТ. Предназначение на ОЗТ. Видове резултати от ОЗТ. Приложение на резултатите от ОЗТ.

5.6. Оценка на здравните технологии в България. Нормативна регламентация и организация, основни изисквания и процедури на ОЗТ. Основни съставни части на ОЗТ.

2.1.2. Практическа част

➤ Участие в семинари и дискусии по предварително зададени теми за всеки модул;
➤ Разработват се **курсови работи** по предварително зададени теми за всеки модул, които се дискутират по време на колоквиумите;

➤ До 6 месеца след приключване на теоретичното обучение и успешно положени колоквиуми се разработва **индивидуална теза на специализанта** (30-40 стр.), която да отговаря на следните изисквания:

- ✓ да третира актуален за здравеопазването икономически проблем;
- ✓ да има ясно поставена цел и същата да бъде постигната в предлаганата разработка;
- ✓ да бъде предоставена в срок 1 месец преди държавния изпит на хартиен и електронен носител на председателя на държавната изпитна комисия;
- ✓ да бъде във вид, позволяващ архивирането ѝ.

3. МИНИМАЛЕН ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН БРОЙ ПРАКТИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ (ИЗСЛЕДВАНИЯ)

Разработки	Брой
------------	------

Разработване на курсова работа за раздел „Обща икономическа теория“ от модул „Обща икономическа теория и икономика на здравеопазването“	1
Разработване на курсова работа или разработване на SWOT анализ, или Portfolio Analysis за раздел „Икономика на здравеопазването“ от модул „Обща икономическа теория и икономика на здравеопазването“	1
Разработване на курсова работа за модул „Системи на здравеопазване“	1
Разработване на курсова работа за модул „Управление на здравната система“ и/или разработване на стратегия, и/или бизнес план, решаване на практически задачи	1
Разработване на курсова работа за модул „Икономически анализи и икономическа оценка на лечебните и здравни заведения“	1

4. ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КОЛОКВИУМИ

1. Обща икономическа теория – класическа икономическа теория и съвременни икономически учения
2. Икономика на здравеопазването – предмет и метод; форми на финансиране – източници на средства и начини на тяхното разпределение; икономическо управление на здравеопазването
3. Системи на здравеопазване – цел, задачи, структура и функции
4. Управление на здравната система
5. Икономически анализи и икономическа оценка на лечебните и здравни заведения

5. ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ, КОИТО СПЕЦИАЛИЗАНТЪТ СЛЕДВА ДА ПРИДОБИЕ

Специализантите следва да придобият:

Знания относно:

1. Структурата и функциите на здравеопазната система;
2. Основните икономически постановки, приложими в здравеопазването;
3. Основните икономически проблеми на здравната система и начините на тяхното определяне и решаване;
4. Статистически методи, приложими за обработка на здравно-икономическа информация;
5. Методите за икономическо планиране и прогнозиране;
6. Методи за стратегическо и оперативно планиране;
7. Специфика на икономическото управление в условията на здравноосигурителна система;

8. Планиране на необходимите финансови средства за дейността на лечебните заведения;
9. Технологии за икономическа оценка на конкуриращи се управленски алтернативи;
10. Интерпретиране на базови икономически данни и разпределението на ресурсите в здравеопазването.

Умения и компетенции:

1. Да анализират икономически здравни проблеми и разработват алтернативи за тяхното решаване; да оценяват алтернативите и да аргументират избора на оптимална алтернатива в съответствие със здравната политика, наличните ресурси и ефективността на използването им;
2. Да разпределят ресурсите в зависимост от потребностите и приоритетите на здравната политика;
3. Да ползват и създават икономическа информация за нуждите на икономическото управление;
4. Да разработват икономически анализи – комплексни и целеви;
5. Да провеждат целеви проучвания за оценка ефективността на здравната система;
6. Да познават базови програмни продукти за събиране и съхранение на информация и за анализ на събраната информация;
7. Самостоятелно и в екип да решават здравно-икономически проблеми.

6. КОНСПЕКТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА СПЕЦИАЛНОСТ ИКОНОМИКА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

1. Икономическият начин на мислене
2. Необходимост от съчетаване на логиката на медика с логиката на икономиста за висока здравна ефективност
3. Икономическата наука. Икономиката като практическа дейност. Икономика на здравеопазването.
4. Основни исторически моменти от развитието на икономическата теория и икономическата наука. Икономически школи.
5. Основни икономически понятия и категории. Основни икономически закони.
6. Ролята на държавата в стопанския живот
7. Макроикономическа политика: цели, проблеми и инструменти
8. Измерители на макроикономическата активност
9. Икономическа категория „Пазар“. Търсене, предлагане, цени.
10. Икономическа динамика
11. Търсене и предлагане в здравеопазването. Специфични особености на пазара в здравеопазването.

12. Икономиката на здравеопазването като научна дисциплина. Зависимост между състоянието на стопанската система и системата на здравеопазването.
13. Система на националните сметки. Национални здравни сметки.
14. Ресурси на здравеопазването. Работен потенциал.
15. Финансиране на здравеопазването. Форми на финансиране – описание и сравнителен анализ.
16. Цени и такси в здравеопазването
17. Заплащане на труда в здравеопазването
18. Икономически анализ в здравеопазването (на търсенето, на обръщаемостта, на предлагането, на разпределението, на използваемостта – показатели)
19. Анализи: минимизиране на разходите; разход-ефективност; разход-ползност; разход-полза
20. Ефективност на здравеопазването. Видове: медицинска, икономическа, социална.
21. Приоритети в здравеопазването. Икономическа стратегия в здравеопазването.
22. Стратегическо и оперативно планиране
23. Финансов мениджмънт в здравеопазването
24. Инструменти и цели на финансовия анализ в здравеопазването
25. Методики за финансиране на здравни дейности. Клинични пътеки. Диагностично-свързани групи.
26. Управление на приходите в здравеопазването. Стратегии за повишаване на приходите.
27. Същност и класификация на здравните разходи. Фактори за нарастването им.
28. Контрол върху икономическата дейност в здравеопазването. Видове икономически контрол: външен и вътрешен.
29. Икономическо управление на медицинските дейности. Институция в здравеопазването. Институционално развитие.
30. Обществено здраве. Показатели за оценка.
31. Международно здравно сътрудничество. Световна здравна организация.
32. Здравеопазването като система. Структура и функции на здравната система в България.
33. Потребности на населението от медицинска помощ
34. Промоция на здравето и профилактика на болестите. Доказателства, базирани в клиничната медицина и здравеопазване.
35. Организация и управление на първичната медицинска помощ. Финансиране на първичната медицинска помощ.

36. Спешна медицинска помощ. Същност, организация и насоки в развитието.
37. Болнична медицинска помощ. Анализ и оценка на дейността на болницата.
38. Болничен продукт: същност и измерители. Продукт “здраве”: измерители. Продукт “дейности”: измерители.
39. Лекарствена политика. Актуални проблеми на лекарствоснабдяването.
40. Статистически проучвания. План – програма и етапи на статистическото проучване.
41. Изчерпателни и репрезентативни статистически наблюдения
42. Епидемиологични проучвания. Методи и приложение в управленската дейност.
43. Управление на информационните ресурси в здравеопазването
44. Информационните технологии и комуникациите в здравеопазването – предизвикателство на XXI век
45. Болничните информационни системи – инструмент за ефективно икономическо управление
46. Моделиране на процеси и явления в здравеопазването
47. Маркетингови стратегии в здравеопазването